

№ 168.

Kalendarzyk tygodniowy:

Sr. św. Tomasza B. W.
Czw. św. Tekli P. M.
Piąt. NMP. od wyk. niew.
Sob. św. Firmina B. W.
Niedz. św. Ładysława
Pon. św. Kozmy.
Wt. św. Wacława Kr.

Wschód słońca: godz. 5 m. 46
Zachód słońca: godz. 5 m. 58
Dług dnia: godz. 12 m. 12

Cena prenumeraty:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k.
Półrocznie " 3 " —
Kwartalnie " 1 " 50
Miesięczn. " " 50
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40

Półrocznie " 3 " 70

ZAGRANICĄ:

Miesięcznie " 1 " 10

Redakcja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 593.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Sroda, dnia 22 Września 1909 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Minke;
w Zgierzu, w aptece p. Patka; w Tomaszowie u p. Teodora Hilla.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane“ na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Niniejszem uważam za obowiązek publicznie podziękować firmie „J. Kukuta“ za doskonałość i wytrzymałość roweru marki „Burza“, na którym zdobyłem Mistrzostwo Sekcji „Aurora“, na rok 1909/10, przebywając całą przestrzeń (50 wiorst) Pabianice — Zduńska Wola — Pabianice w 1 g. 43 m. 5 sek., bez najmniejszego uszkodzenia roweru.

2009

ALEKSANDER LEONOW.

Zawiadomienie.

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Sz. P. Kupców i Handlujących miasta Łodzi i okolic, że przy mym hurtowym składzie kolonialnym urządziłem

„Elektryczną Palarnię Kawy“ pod zarządem doświadczonego specjalisty, co daje mi możność wszelkim wymaganiom zadość uczynić.

Polecając się łaskawym względom Sz. P. kreślę się z poważaniem

Telefonu 817.

Franciszek Giugla, Łódź,
Południowa 28. 1975 3

lującą bezustannie starcia pomiędzy obu sąsiadującymi z sobą państwami.

Pokój w Nistadzie, zawarty po pogromie szwedów pod Poltawą, kończący dwudziestoletnią krwawą wojnę, nie ustalił bynajmniej na dobre przyjaznych stosunków pomiędzy Rosją a Szwecją, które jeszcze dwa razy w ciągu stulecia walczyły z sobą.

Szwedzi i Finlandczycy, czemkolwiek urażeni w ojczyźnie, zjawiali się w Petersburgu i przedstawiali rządowi rosyjskiemu plany ostatecznego pogromu Szwecyi. Przyjmowano ich tam chętnie, obsypywano darami, urzędami i orderami, lecz planów i propozycji ich nie traktowano na serio. Nareszcie, okoliczności złożyły się nader przyjaźnie dla Rosyi. Napoleon I-szy, pobiwszy wojska rosyjskie pod Austerlitz i Friedlandem, zawarł z Cesarzem Aleksandrem I traktat przyjaźni w Tyłży, kładąc nań obowiązek, by pobudził Danię i Szwecję, aby przyłączyły się do systemu kontynentalnego, zamykającego towarom angielskim dostęp na ląd stały. Napoleon I już w Tyłży wyraził zgodę na zajęcie Finlandyi przez Rosję, a był on wówczas niemal gospodarzem Europy.

Czego więc niepodobna było przedsięwziąć za panowania Cesarzowej Elżbiety z powodu słabości Rosyi, a za panowania Cesarzowej Katarzyny z powodu zbyt wrogości wzrostu jej potęgi państwowej, tak, że było wątpliwem, aby inne mocarstwa zgodziły się na wzmocnienie Rosyi kosztem Szwecyi, stało się możliwem za panowania Cesarza Aleksandra I.

„Powiedz pan Cesarzowi — pisał Napoleon do posła swego w Petersburgu Caulencourta — że pragnę wszystkiego, czego on chce... Nie będę mu przeszkadzał w zawiązaniu Szwecyi nawet ze Sztokholmem razem“.

Na tronie szwedzkim zasiadał podówczas Gustaw IV, człowiek słaby, rozpieszczony i o bardzo wązkich na świat poglądach, kierujący się jedynie swoimi osobistymi sympatjami i antypatjami. O Finlandję nie dbał wcale i nie przedsięwziął dla jej obrony. Zawarł on przymerze z Anglią i nie zerwał go nawet wówczas, gdy Anglia, karząc Danię za przystąpienie do systemu kontynentalnego, zabrała w Kopenhadze i uprowadziła do Anglii flotę szwedzką.

W roku 1802, kiedy w Åbosfordzie odbywało się spotkanie ukoronowanych sióstr Cesarzowej rosyjskiej i królowej szwedzkiej, Gustaw IV-ty rozkazał rosyjską połowę mostu na rzece Kiumen przemalować kolorami szwedzkimi.

Wojna stała się niuniknioną.

Dnia 21 lutego 1808 roku wojska rosyjskie weszły w granice Finlandyi pod wodzą generała Bukshewdena.

Na czele armii szwedzkiej stanął generał Kingsport, chorowity starzec, lichy wódz, nie wierzący w powodzenie oręża szwedzkiego. Kampania zakończona została w krótkim stosunkowo czasie zwycięstwem rosyjan, a w dniu 1 kwietnia 1808-go roku wyszedł w Petersburgu manifest, ogłaszający światu o przyłączeniu Finlandyi do Rosyi.

Sejm finlandzki, zwołany do Borga jeszcze w czasie trwania wojny, w dniu 29 marca, zaprzysiął wierność Cesarzowi Aleksandrowi I, wzamian za to monarcha ten zapożyczył krajowi samorząd, potwierdziwszy dawną ustawę szwedzką z r. 1772 i 1789.

Tymczasem przebieg wojny uległ zmianie. Szczęście odwróciło się od rosyjan. Szefem sztabu armii szwedzkiej, na miejsce wziętego do niewoli Lewenhelma, został mianowany energiczny i dzielny gen. Adlerkreutz, który, rozpatrzywszy się w dyslokacji wojsk, odrazu pojął, w jak krytycznym położeniu znajduje się armia rosyjska, rozrzucił ją tak, że pomiędzy prawym jej skrzydłem a centrum leżała cała prawie Finlandya, przyczem główne siły rosyjskie ostabione były pozostawieniem garnizonów w zajętych przez wojska rosyjskie miastach, uczuwały w dodatku dotkliwy brak żywności i materiałów bojowych, które trzeba było przewozić setki wiorst w obcym kraju, wśród wrogo usposobionej ludności.

Kilka zwycięstw wojsk szwedzkich podnieciło ludność, która dotychczas zachowywała się biernie. Wojna wybuchła z nową siłą. Liczba wojsk rosyjskich w Finlandyi doprowadzoną została do 47000 przy 127 działach.

W dowództwie armią rosyjską nastąpiły zmiany. W początkach marca 1809 wojska rosyjskie pod wodzą Barkłaya de Tolly przeszły po lodzie przez Kwarken i rozpoczęły marsz na Sztokholm. Wieść o zagrożeniu stolicy oburzyła naród szwedzki. Gustawa IV złożono z tronu, a na jego miejsce powołano księcia Sundermanlandzkiego, który objął panowanie pod imieniem Karola XIII.

Położenie polityczne uległo podówczas znacznej zmianie. Napoleon już nie tylko nie pozwoliłby na zajęcie przez rosyjan Sztokholmu, ale gotów był wystąpić w jego obronę. Rozpoczęto zatem rokowania o pokój, który też zawarto w dniu 17 września 1809 r. w Friedrichshamie.

Wielkie Księstwo Finlandzkie, do którego w roku 1811 wcielona została gubernia wyborcka, połączone na prawach autonomicznych z Rosją, zaczęło stopniowo rozwijać się i doszło do stanu kwitnącego.

Od roku atoli 1889 zaczął się dla Finlandyi okres stopniowego ograniczania jej praw autonomicznych. Zaprowadzono w Księstwie reformy: wojskową, prawodawczą i szkolną w duchu ograniczającym samorząd Finlandyi. Dzienniki finlandzkie poddano pod działanie ogólnej dla całego państwa ustawy prasowej. Zmieniono nawet marki pocztowe, usuwając z nich godła, znamionujące odrębność Finlandyi.

S. J.

POWSZECHNIE UZNANE

PAPIEROSY

„Złota Rączka“
„Dobre“

25 szt. 10 k. 15 szt. 6 k.
10 „ 4 „ 5 „ 2 „

TOW. AKC. FABR. TABACZ.

„J. L. SZERESZEWSKI“.

1929—6—1

FINLANDYA.

W dniu 17 września r. b. minęło sto lat od daty zawarcia traktatu pokojowego w Friedrichshamie pomiędzy Rosją a Szwecją, na mocy którego Finlandya została przyłączona do Rosyi pod nazwą Wielkiego Księstwa Finlandzkiego, stanowiącego dotychczas posiadłość szwedzką.

Do XIV-go wieku Finlandczycy, zajmujący wschodnie i północne wybrzeża morza Bałtyckiego, rządili się samodzielnie. Podbój szwedzki kraju rozpoczął się zdobyciem wysp Alandzkich w roku 1180, w XIV zaś wieku cała już dzisiejsza Finlandya dostała się pod panowanie Szwecyi.

Założenie Petersburga nad brzegami Newy przez Piotra Wielkiego i przeniesienie doń stolicy państwa uczyniły zdobycie Finlandyi niekiedy koniecznością historyczną dla Rosyi, wywo-

Komitet rozdzielczy.

Rada do spraw kolei żelaznych przy ministerium komunikacji zatwierdziła instrukcję dla warszawskiego komitetu rozdzielczego, tyczącą wywozu opalu mineralnego z Zagłębia Dąbrowskiego.

Rzeczona instrukcja, zatwierdzona przez radę po wspólnym porozumieniu się z ministerium spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i przemysłu oraz głównego zarządzającego wydziałem spraw rolnictwa i gospodarstwa ziemskiego, brzmi, jak następuje:

§ 1. Zawiadywanie wywozem materiału opalowego mineralnego z Zagłębia Dąbrowskiego powierzonym zostaje warszawskiemu komitetowi rozdzielczemu, na zasadzie specjalnych w tym przedmiocie przepisów.

§ 2. Bezpośrednie zawiadywanie sprawami przewozu węgla powierzonym zostaje zarządowi komitetu, który rozstrzyga dotyczące tego przewozu kwestye na zwoływanych w tym celu oddzielnych naradach.

§ 3. Do składu specjalnych narad zarządu w sprawach komitetu, dotyczących transportów węglowych, wchodzi: a) prezes komitetu rozdzielczego; b) po jednym przedstawicielu ze strony ministeriów: spraw wewnętrznych, handlu i przemysłu, skarbu, komunikacji oraz głównego zarządu sprawami rolnictwa i gospodarstwa ziemskiego; c) po jednym przedstawicielu ze strony dróg okręgu nadwiślańskiego; d) dwóch z wyboru przedstawicieli rady zjazdu górnictwa Królestwa Polskiego, z których jeden ze strony przemysłu węglowego, a drugi kolejowego; e) trzech z wyboru przedstawicieli przemysłu węglowego Zagłębia Dąbrowskiego i f) po jednym przedstawicielu z wyboru ze strony warszawskiego i łódzkiego komitetu giełdowego oraz od Towarzystwa centralnego gospodarczo-rolnego w Królestwie Polskiem i jeden przedstawiciel z ramienia zarządu miejskiego m. Warszawy.

Uwaga. Prezesowi narad przysługuje prawo zapraszać i osoby postronne z prawem głosu doradczego.

§ 4. Przewodnictwo na specjalnych naradach węglowych powierzonym zostaje prezesowi warszawskiego komitetu rozdzielczego.

§ 5. Specjalne narady węglowe zwoływane są w Warszawie na zasadzie specjalnego za każdym razem zaproszenia prezesa komitetu niemniej niż raz na miesiąc. Narady uważane są za prawomocne, kiedy uczestniczy w nich niemniej niż czterech członków, z których, prócz prezesa, konieczną jest obecność przedstawicieli kolei żelaznych nadwiślańskich i warszawsko-wiedeńskiej oraz przedstawiciela rady zjazdu przemysłowców górniczych Królestwa Polskiego. Wyjątek stanowią zebrania, w których układane są i zatwierdzane plany transportowania i które uważane są za prawomocne bez względu na liczbę obecnych członków; jeżeliby zaś żaden z członków nie był obecnym, to plan przewozu powinien być opracowany i zatwierdzony przez prezesa, a następnie przedstawiony na najbliższym zebraniu węglowym.

§ 6. Kwestye na naradach rozstrzygane są większością głosów, a przy równości ich, głos przewodniczącego decyduje. Wszelkie sprawy, rozważane na zebraniach, łącznie z uchwałami, muszą być zaprotokółowane i podpisane przez obecnych członków.

W razie protestu ze strony przedstawicieli kolei żelaznych, jak również prezesa lub przedstawicieli instytucji do spraw stanowiących interesy dróg, kwestye sporne prezes przedstawia do komitetu centralnego, lecz w sprawach rozdzielczych protesty przedstawicieli instytucji nie wstrzymują wykonania uchwał.

§ 7. Do kompetencji zarządu sprawami komitetu należą: a) sporządzenia szczegółowych planów przewozu opalu mineralnego i wykazów kolejowych, zgodnie ze specjalnymi przepisami, b) określenie terminów, na które powinien być sporządzony plan przewozu i zmiana tych terminów według wskazówek doświadczenia; c) sprawdzanie wykazów, sporządzonych przez wysyłających, o ilości zapasu dobytego węgla i wydajności kopalni; d) sprawdzanie żądań wysyłających i odbiorców oraz ustanowienie kolei między nimi, stosownie do specjalnych przepisów o przewozie opalu mineralnego; e) rozpatrzenie, w razie wynikłych nieporozumień i sporów, reklamacji dotyczących egzekwowań pieniężnych, zarówno od

wysyłających węgiel jak i od kolei żelaznych za przetrzymanie, nienaładowanie lub niedostawienie wagonów, oraz opracowanie w tych sprawach wniosków na zasadzie przepisów; 7) rozpatrzenie pretensyj wysyłających i odbiorców opalu mineralnego, wpływających z ustanowionych przepisów o przewozie tych ładunków i zakomunikowanie o tem za pośrednictwem prezesa komitetu, — zarządom kolei żelaznych, a w razie potrzeby, zawiadamianie o tem tą samą drogą innych interesowanych; g) delegowanie, w razie potrzeby, którego ze swoich członków na miejsce ładowania opalu mineralnego, dla gromadzenia koniecznych danych i wyjaśnienia pytań, wpływających ze stosowania przepisów o przewozie opalu mineralnego; h) delegowanie w razie potrzeby, w tymże celu, pełnomocników do kopalni; w wypadkach tych wysyłający są obowiązani do współdziałania z delegatami; i) rozważanie wszelkich środków, mających na celu ulepszenie i ułatwienie warunków przewozu opalu mineralnego z Zagłębia Dąbrowskiego; j) prowadzenie szczegółowej statystyki transportów opalu mineralnego, w rozmiarze i według form opracowanych przez komitet centralny i wreszcie k) sporządzenie i zatwierdzenie, po porozumieniu z przedstawicielami kolei żelaznych, form sprawozdań statystycznych o przewozie opalu mineralnego, jak również i form dla zakomunikowania komitetowi niezbędnych danych przez drogi żelazne, przez wysyłających i przez konsumentów opalu mineralnego.

§ 8. Dla wykonania wyłuszczonego obowiązku prezes komitetu ma prawo żądać wszystkich niezbędnych danych, (jako to: o stanie zapasów węgla, o wydajności kopalni, o kosztach dostarczenia węgla różnemi drogami, przez które odbywa się przewóz, niezależnie od kolei żelaznych oraz innych mających styczność z transportami węglowymi) od kolei żelaznych, przewożących opal mineralny, jak również od wysyłających i konsumentów.

§ 9. Sprawy, oprócz wskazanych w § 7, jak również rozpatrzenie zgłaszanych reklamacji, starań i skarg, jeżeli prezes skutkiem postępcu nie będzie w możności wprowadzić na porządek dzienny zebrania, jak również zmiany prywatnie w planie bieżącym przewozu, podlegają zawiadywaniu prezesa, który decyduje osobiście i wydaje odnośne rozporządzenia, komunikując o nich na najbliższym naradzie węglowej.

§ 10. Na preziecie ciąży obowiązek kierowania porządkiem przy zabieraniu głosu na zebraniach i wprowadzenia w wykonanie postanowień zarządu komitetu.

Instrukcja ogłoszona została w Zbiorze praw i rozporządzeń rządu z dn. 10-go września r. b. nr. 168, § 1715.

a.

Konferencya higienistów w Częstochowie.

W niedzielę ubiegłą od godz. 10 $\frac{1}{2}$ rano rozpoczęły obrady członkowie warszawskiego Towarzystwa higienicznego, zebrani ze wszystkich niemal oddziałów prowincjonalnych na wystawie częstochowskiej.

Prezesami honorowymi zjazdu zamianowano: prof. Bujwida, d-ra Biegańskiego i d-ra Nowaka.

Do prezydium powołano, jako przewodniczących, doktorów: Tołwińskiego, Sterlinga i Chełchowskiego, do sekretaryatu d-rów: Rozenfelda, Batawię i Wacława Kona, redaktorem obrad zjazdu został dr. Jaworski, redaktor „Zdrowia”.

Następuje odczytanie referatów w porządku następującym:

Karol Rose „Asekuracja przymusowa robotników w Niemczech”. «Jestem za przymusem w tym względzie» — konkluduje referent; dalej przemawiają: dr. Sterling, dr. Zenczykowski i dr. Brzeziński o ubezpieczeniach na wypadek choroby. W dyskusji, jaka się po tych referatach wyłoniła, zabrał, pomiędzy innymi, głos dr. Jaworski, który postawił wniosek, aby Towarzystwo higieniczne zajęło się stroną praktyczną sprawy, mianowicie projektem rządowym ubezpieczenia robotników, który wkrótce rozpatrywany będzie w Dumie i w tym celu wnioskodawca radzi wybrać komisję referentów, która wypowiedziałaby się za zmianami umotywowanymi w projekcie, zgodnie z odmiennymi warunkami produkcji fabrycznej w naszym kraju oraz cechami naszego robotnika. Zmiany te w projekcie lub w dezy-

deratach należy przesłać Kołu Polskiemu lub poślowi Żukowskiemu do wniesienia na posiedzenie Dumy.

Dalej mówił dr. Luxenburg na temat: «Lekarz i ubezpieczenia robotników od nieszczęśliwych wypadków».

Po tem nastąpiła przerwa i rozpoczęto znów obrady o godz. 5 po południu.

Dr. Dobrzyński: «Miasta i ogrody». Odczyt swój ilustruje obrazami niktaniami, gdzie widziemy cały szereg miast, wsi angielskich i kolonii robotniczych.

Dr. Rutkowski: „Asenizacja osad i wsi”.

W referacie, co możnaby zrobić dla asenizacji licznych wsi i osad dr. R., po przytoczeniu ogólnie znanych sposobów zachowania warunków higienicznych w wiejskiej chacie i budynkach dla inwentarza zwrócił uwagę na utrzymanie w suchości podwórza i idących przez wieś i osady ulic.

Dr. Tołwiński: „O zaopatrzeniu wsi w wodę”; w celu zaopatrzenia w wodę dobrą radzi budować studnie cementowe abisyńskie itp.

Dr. Puławski mówi o smutnym fakcie, iż u nas na całe Królestwo Polskie mamy zaledwie 3 łaźnie wiejskie: Cieleśnica, Natęczów, Pszczelin — dziwi się komitetowi dlaczego nie pomyślał o wybudowaniu przynajmniej modelu łaźni włościańskiej.

Dr. Biegański podnosi, iż na posiedzeniach komitetu kwestya ta była poruszana, lecz z powodu małej ilości wody w okolicy Jasnej Góry, a także trudności w urządzeniu kanalizacji, projektu tego nie wykonano.

Doktor Chmielewska: „O zadaniach kobiety względem polepszenia warunków zdrowotnych ludności miasteczek i wsi naszych”.

Z powodu spóźnionej pory referaty doktorów: Palmirskiego, Bartoszewicza i Lorentowicza odłożono do dnia następnego.

Wieczorem w lokalu hotelu Angielskiego odbyła się wieczornica.

W sprawie postów.

Arcybiskup metropolita warszawski wydał okólnik następujący:

„Wszystkim wiernym archidiecezyi naszej pozdrowienie w Panu i błogosławieństwo pasterskie.

Jego Świątobliwość Pius X Papież przez dekret z dnia 5 kwietnia roku bieżącego «Acta Apostolicae Sedis vol. I num. 11 annus 1909», mając na względzie słuszne przyczyny, w jakich się wierni częstokroć znajdują, udzielił wszystkim katolikom, mieszkańcom tutejszego kraju, dyspensę w sprawie postu i wstrzemięźliwości, bez względu na wiek, stan i zajęcie, będą mogli bez pogwałcenia przykazania kościelnego, a tem samem i bez obrazy sumienia:

1) pożywać pokarmy nabiałowe «lacticinia» we wszystkie dni ścisłego postu, z wyjątkiem Wielkiego Piątku;

2) używać, jako przyprawy do potraw postnych, tłuszczów zwierzęcych przetopionych z usunięciem części stałych;

3) używać pokarmów mięsnych;

a) nawet kilkakrotnie w ciągu dnia we wszystkie niedziele Wielkiego postu;

b) we wszystkie poniedziałki, wtorki i czwartki Wielkiego postu raz na dzień na obiad, z wyjątkiem czwartku Wielkiego tygodnia;

c) nawet kilkakrotnie w dni Krzyżowe;

d) we wszystkie przez cały rok soboty, o ile nie wypadła w nie obowiązek poszczenia z innego tytułu.

Łaska ta Stolicy św. udzielona została na lat siedem.

Podając o tem do powszechnej wiadomości, poczytujemy sobie za obowiązek pasterski pouczyć wiernych, że dyspensą niniejszą bynajmniej nie tamuje nikomu możności zachowywania postu i wstrzemięźliwości w dotychczasowym porządku obowiązujących z ogólnego prawa kościelnego, lub nawet przybierania sobie dowolnych dni i zachowywania w nie postu jako dobrego uczynku i środka do udoskonalenia.

Ci, którzy z powyższego przywileju korzystać zechcą, powinni każdy raz, zgodnie z odwieczną praktyką, ulgę w kościelnej pod tym względem karności wynagrodzić innymi uczynkami

1882 1896

Papierosy

"Tureckie" "Gościnne" "Ada"

10 szt. 6 kop., 5 szt. 3 kop.

pomimo podwyższenia opłaty akcyznej, przygotowujemy się przez fabrykę Tow. A. N. Bogdanowa i S-ki z tychże samych co i dawniej gatunków tytoni. Prosimy o spróbowanie i przekonanie się o niezmiennym ich smaku i aromacie.

Zarząd Towarzystwa

A. N. Bogdanow i S-ka

w Petersburgu.

1697-5-5

Zatwierdzone przez Ministerium Handlu i Przemysłu przy kursach buchalteryjnych

J. Mantinbanda w Łodzi

DZIELNA № 22

Wykłady Języków Nowożytnych

rosyjskiego, polskiego, niemieckiego, francuskiego, angielskiego, włoskiego, Esperanto i specjalny krótki wykład angielskiego dla emigrantów —

DZIENNE i WIECZOROWE

rozpoczynają się w **środe, dnia 29 b. m., o godzinie 10 zrana i o 8 wiecz.**

Nauka języków prowadzona będzie teoretycznie i praktycznie systemem pogładowym i uproszczonym przez nauczycieli specjalistów, wykładających tylko swój rodowity język. Kursy podzielone na **niższe** (konwersacja, różne ćwiczenia piśmienne i grammatyka) i **wyższe** (stylistyka literaturna), **ogólne, w grupach i zamkniętych kompletach w ciągu całego roku.**

Czas trwania nauki **zależny od uzdolnienia** od 6 miesięcy do 2-3 lat.

Opłata umiarkowana. Esperanto **Rb. 5** za cały kurs nauki.

Zapisy przyjmuje i bliższych wiadomości udziela się w Kancelarii kursów (Dzielnia № 22) codziennie od 10—1, od 4—6 pp. i od 7—10 wieczorem.

Liczba miejsc ograniczona.

Na życzenie kończącym kurs języków tylko po złożeniu egzaminu wydaje się świadectwo.

1983d-2

Zarządzający kursami J. Mantinband.

NOWE PAPIEROSY

Z WYBORNEGO TYTONIU

№ 7

5 szt. 3 1/2 kop.
10 " 7 "

N O W E

5 szt. 2 kop.
10 " 4 "
15 " 6 "

KOSMOS

5 szt. 2 kop. — 10 szt. 4 kop.
15 szt. 6 kop.

REFORMA

5 szt. 3 kop.
10 " 6 "

BRACI POLAKIEWICZ,

1869 4

DO WYNAJĘCIA

ZARAZ

FABRYCZNY BUDYNEK, parterowy, z dwoma piętrami bez sily, zdalny na skład lub na webernię, pończoszarnię, ślusarnię, farbiarnię, drukarnię i t. p. Wiadomość ul. Nawrot № 79, u stróża. 1886-6-5

Język francuski

wykłada

rodowity francuz

w instytucie języków nowożytnych

D-ra Kummera

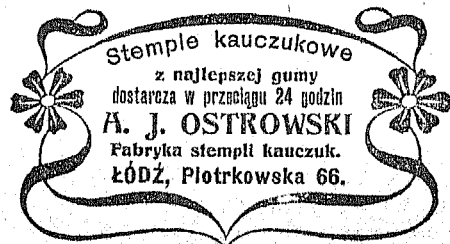
Poludniowa 3.

Piotrkowska 16.

1980 3

BERLIN

PENSION „INTERNATIONALE“, Pragerstrasse 33, na parterze, dla rodzin i panien. Zdrowa, domowa kuchnia, opieka zapewniona. Język angielski i niemiecki w domu. GENY UMIARKOWANE 1931-3

2004-6-1

Piękny dworek

(willa)

z 2 lub 3 morg. ziemi, 100 drzew owocowych, parkiem, łaskiem, drwalniami, piwnicami, pompą i t. d. **do sprzedania** u J. Czarnieckiego, Łódź, Środnia 21, kancelarya Rejenta. 1944-6-3

Z powodu zwinięcia szkółki są do nabycia bardzo tanio **drzewka owocowe:** jabłunki, gruszki, wiśnie, śliwki, jak również krzaki agrestowe; 2 i 3-letnie szczepionki w wielkim wyborze w różnych gatunkach. Sprzedającym odpowiedni rabat. Bliższa wiadomość u p. Kosinśkiego w Rudzie Pabliantkiej, w domu własnym № 6. 1922-10-5

Lekcyi muzyki fortepianowej

udziela b. uczenica profesora Michałowskiego, posiadająca gruntowną i wszechstronną znajomość muzyki. Wiadomość Zarzewska № 27 m. 11 od 2 do 5 po poł. 1780-4-4

Magazyn OBUWIA

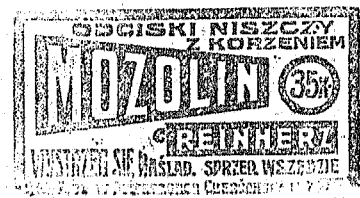
Ant. PRUSKIEGO
poleca obuwie damskie, męskie i dziecinne, znane ze swej dobroci i trwałości; przyjmuje wszelkie obśłużki i repara-cye. **Ceny niskie.**
Warsztat przy sklepie — Łódź **PIOTRKOWSKA 118.** 1504d15

Konwersacyi języków:
**niemieckiego,
francuskiego
i angielskiego**

udziela **MARTA LEDER**, nauczycielka dyplomowana. Wólczańska № 7. I piętro. 1845 6-5

W VII-klasowym
Zakładzie Naukowym Żeńsk.
JULII BERG

zapis uczenie od 20 sierpnia codziennie od 9—3. Egzaminy wstępne 1 i 2 września. Kurs nauk rozpoczął się 3 września.
Wólczańska № 139.
1111-16-16

1159-50-36

Poszukuję **syna** 17-letniego Zygmunta Rybaka, który odszedł z domu w październiku 1908 r. I do tego czasu nie powrócił. Kto by wiedział, gdzie się znajduje, niech zawiadomi rodziców, zamieszkałych przy ul. Rzgowskiej nr 73. 1988-3-2

Karolina Rokicka

Nauczycielka muzyki **powróciła.**
Solna № 7 m. 4. 1739-10-0

Przyjmuję nadrabianie **pończoch.**
MIKOŁAJEWSKA 59 m. 56
2-gie piętro.

Przyślakąka się suka
(buldog), żółta, z obrozą na szyi, uszy i ogon obelęta. Ojebrać można za zwrotom kosztów na ul. Cegielińskiej nr 122 w piwniarni. 1989-3-2

!!Najlepszy węgiel krajowy!!

dla fabryk i użytku domowego

szczególnej:

Rudolf kostkę I i kostkę II
najodpowiedniejszy do robienia zapasów zimowych

POLEGAJA:

A. O. Teschich & Co.,

Łódź, ul. Widzewska № 62.

1569-d 19

MIÓD.

Niniejszem mam zaszczyt za wiadomości szanowną moją klientelę, że otrzymawszy transport tego gorocznego zboru, znanego ze swej dobroci miodu z pasiek J. Krzesimowskiego w gub. Siedleckiej, z dniem dzisiejszym rozpocząłem sprzedaż takowego. Hurtowa sprzedaż odbywa się codziennie od godz. 9 rano do 12 i od 2 do 6 1/2, włącz, a detaliczna tylko w poniedziałki, czwartki i piątki. Polecając się zaskawym względem, pozostaje z poważaniem W. Kondracki, Łódź Karola № 18. 1963-3-2